

Reilun verotuksen ohjelma

PERTTI HONKANEN

Eläkkeellä oleva sosiaalijohtaja Kati Peltola osallistuu mielellään aktiivisesti sosiaali- ja veropoliittiseen keskusteluun. Vuonna 1997 hän julkaisi kirjan Hyvinvointivaltion peruskorjaus, jossa hän hahmotteli uutta, aikaisempaa yksinkertaisempaa vero-, sosiaaliturva- ja työllisyysjärjestelmää. Uudessa kirjassa, jonka hän on kirjoittanut yhdessä eläkkeellä olevan verojohtaja Pirkko Melenderin kanssa, hän jatkaa tämän teeman käsittelyä keskittyemällä verojärjestelmän uudistamishdotuksiin. Kirja on julkaistu pamflettina WSOY:n uudessa Barrikadi-sarjassa.

Kirjassa on melko lyhyt ”ideologinen” johdanto, jossa asetetaan vastakkain ”yrityskeskainen” ja ”yhteiskuntakeskeinen” tuotantomalli. Yrityskeskisellä tuotantomallilla viitataan nykyiseen, uusliberalististen aatteiden ja periaatteiden ohjaamaan talousjärjestelmään. Yhteiskuntakeskeinen tuotantomalli on kirjoittajien mukaan luonnon ja yhteiskuntien kannalta kestävä tuotantoa, toimeentulon ja peruspalvelujen kohtuullista turvaamista jokaiselle, työn ja ansiotulojen kohtuullista jakamista sekä kansanvaltaa ja yhteisten palvelujen kestävä rahoitusta. Kirjoittajat vetoavat Suomessa melko tuntemattomaan amerikkalaiseen pamflettiin Marjorie Kellyyn, joka on kirjoituksissaan arvostellut ”yhtiöaristokratiaa” ja jonka lähtökohdat ovat liberalistisia. Hän vetoaa John Lockeen, Adam Smithiin ja Yhdysvaltojen perustajiin näkemyksiensä tueksi.

Suuri osa pamfletista on omis-

tettu Suomen nykyisen verojärjestelmän kuvaamiseen. Yksi luku käsittelee henkilökohtaisten tulojen verotusta ja yksi yritysverotusta. Kirjoittajat kiinnittävät huomiota mm. niihin epäsuhtaisuuksiin, joita ansiotulojen ja pääomatulojen erilaisesta verokohtelusta seuraa. Suurimpana epäkohtana he pitävät isojen pääomatulojen verotuksen keveyttä, joka toisinaan tarkoittaa täydellistä verottomuutta. Esimerkkilaskelmat auttavat ymmärtämään muun muassa, miten osinkoverotus toimii erilaisissa tilanteissa ja miten paljon työttömyysturvan saaja maksaa enemmän veroja suhteessa palkansaajaan. Varsin mielenkiintoinen on verotilastoista esille kaivettu tieto, että vuonna 2006 yli 430 000 henkilöä nosti osinkoa listaamattomista eli pörssin ulkopuolisista osakeyhtiöistä. Heistä vain vajaa 2 500 maksoi näistä osinkotuloista veroa.

Kirjan tärkeimpänä ideana on esitellä Peltolan ja Melenderin oma käsitys reilusta, ”maksukyvyyn mukaisesta” verojärjestelmästä. Se koostuisi kolmesta perusosasta: vihreästä tuotantoverosta, henkilökohtaisesta tuloverosta ja progressiivisesta omaisuusverosta. Myös yritysten tulovero kuuluu esitettyyn järjestelmään. Lisäksi ylikansallisten pääomaliikkeiden vero esitetään tärkeäksi välitavoitteeksi.

Tarkimmin kirjoittajat ovat miettineet henkilökohtaista tuloveroa. Alaraja verotettaville tuloille olisi 10 000 euroa, mikä on huomattavasti nykyistä enemmän. Lähtökohhta alimman verotettavan tulon määrittelyl-

Kati Peltola & Pirkko Melender
Reilu verokirja
WSOY, 2008

le on EU:n tilastomääritelmien mukainen köyhyysraja. Sen jälkeen verotus olisi progressiivista siten, että veroasteita olisi kolme: 35 %, 45 % ja 55 %. Järjestelmässä ei tehtäisi eroa ansio- ja pääomatulojen välillä eikä siihen kuuluisi muita vähennyksiä kuin tiukasti rajattu välttämättömien tulonhankkimiskulujen vähennys. Peltolan ja Melenderin hahmottelema tulovero korvaisi kaikki nykyiset ansio- ja pääomatulojen verot, myös työtuloista perittävät sosiaalivakuutusmaksut. Sen tuotto menisi kunnille, mutta veroasteikko olisi asuinkunnasta riippumaton.

Esitetty järjestelmä on erittäin yksinkertainen. Yksinkertaisuutta kirjoittavat perustelevat seuraavasti: ”Mitä yksinkertaisemmaksi verojärjestelmän rakentaa, sitä paremmin sitä voi ymmärtää ja toteuttaa. Verojen kerääminen ja maksaminen helpottuu ja veronkierto vaikeutuu” (s. 41). Tällaisia perusteluja esittävät usein myös tasaverojärjestelmän puolustajat, mutta Peltola ja Melender eivät ole tasaveron kannalla.

Vihreässä tuotantoverossa olisi erilaisia elementtejä. Se korvaisi nykyisen arvonlisäveron ja erilaiset valmiste- ja haittaverot sekä myös työnantajien sosiaaliturvamaksut. Perusvero kohdistuisi koko arvonlisäykseen, ja sitä täydentäisivät ”haittakorotukset”, jotka olisivat eräänlaisia valmis-

teveroja. Alle 10 000 euron pie-
niin henkilökohtaisiin yrittäjä-
tuloihin tuotantovero ei kohdis-
tuisi. Nykyisestä arvonlisäverosta
tuotantovero poikkeaisi siten, et-
tä vero kohdistuisi myös vientiin
eikä vain kotimaiseen kulutuk-
seen. Se on olennainen ero, jon-
ka merkitystä ei kovin paljon se-
losteta. Kirjoittajien laskelmien
mukaan vihreän tuotantoveron
tuotto olisi noin neljännes brut-
tokansantuotteesta.

Olennainen piirre Peltolan ja
Melenderin tuotantoverossa on,
että se korvaisi myös lakisäätei-
set sosiaalivakuutusmaksut. Kir-
joittajien mielestä se loisi pal-
jon kestävämmän rahoitustavan
kuin nykyiset, palkkoihin pe-
rustuvat lakisääteiset sosiaaliva-
kuutusmaksut. Kirjoittajat kat-
sovat, että nyt ”ihmistyötä vero-
tetaan tuntuvammin enemmän
kuin muita tuotantopanoksia” ja
että tämä vähentää työpaikkoja
samalla kun se nostaa ”ihmis-
työn hintaa”. Vihreän tuotan-
toveron yksi tarkoitus olisi alen-
taa tätä ”ihmistyön hintaa”. Tä-
mä on teema, joka oli vahvasti jo
Kati Peltolan vuonna 1997 jul-
kaisemassa kirjassa. Terminologian
ja teesien teoreettisen päte-

vyyden suhteen voidaan esittää
teoreettisia kysymyksiä. Joka ta-
pauksessa on ilmeistä, että vero-
pohjan muuttamisella siten, et-
tä palkat eivät olisi enää sosiaali-
vakuutusmaksujen peruste, oli-
si vaikutuksia työllisyyteen. Jois-
sakin kohdissa kirjoittajien poh-
dinnat vaikuttavat kuitenkin lii-
an optimistisilta, sillä työllisyys
ei riipu yksinomaan verojärjes-
telmästä.

Progressiivinen tulovero sekä
vihreä tuotantovero eivät kirjoit-
tajien mielestä vielä johda tar-
peeksi oikeudenmukaiseen ve-
rotukseen. Sen vuoksi tarvittai-
siin vielä yritysten voittoihin se-
kä suuriin henkilökohtaisiin ja
yritysomaisuuksiin kohdistuvaa
veroa. ”Kohtuullinen” henkilö-
kohtainen ja tuontanto-omai-
suus olisi verotonta. Yritysveron
ja omaisuusveron yksityiskohtiin
pamfletissa ei mennä.

Pamfletissa on laskelmia sii-
tä, kuinka paljon uusi verojär-
jestelmä tuottaisi. Laskelmien va-
lossa uusi verojärjestelmä näyt-
täisi pääosin toimivalta, ja se voi-
si johtaa suunnilleen samansuu-
ruiseen bruttoveroasteeseen kuin
nykyinen järjestelmä. Laskelmat
ovat kuitenkin melko karkeita, ja

monet yksityiskohdat ovat täs-
mentämättä.

Kirjoittajien kanssa voidaan
olla yhtä mieltä siitä, että ny-
kyistä verojärjestelmää tulisi ke-
hittää tulojaon kannalta tasoi-
tavammaksi ja samalla yksinker-
taisemmaksi. Harrastus radikaali-
enkin ehdotusten kehittelys-
sä on tervetullutta. Peltolan ja
Melenderin ehdotus on nimen-
omaan radikaali, sillä siinä pan-
naan käytännössä kokonaan uu-
siksi nykyinen verojärjestelmä ja
siihen liittyvät instituutiot, jotka
liittyvät mm. sosiaaliturvan ra-
hoitukseen sekä valtion ja kun-
tien työnjakoon. Esitetyn tuo-
tantoveron tiellä ovat sitä pait-
si EU-lait ja kansainvälinen käy-
täntö, jossa arvonlisävero koh-
distuu vain kotimaiseen kulu-
tukseen. Mutta tuskin kirjoitta-
jat itsekään uskovat, että ehdo-
tus on käden käänteessä toteut-
tavissa. Pamfletti on tarkoitettu
keskustelua virittelemään, ja si-
tä tarkoitusta se palvelee hyvin.
Toivoa sopii, että kirjanen edis-
tää, kuten kirjoittajat toivovat,
”iloisten veronmaksajien jouk-
koliikettä”, joka tekee työtä rei-
lun verojärjestelmän puolesta.

Johtamisoppien historiaa

PASI PYÖRIÄ

Mistä on hyvä johtaja tehty?
Kerrankin käsillä on kirja, joka
ei yritä tarjoilla valmiiksi pures-
keltuja vastauksia elämää suu-
rempiin liiketalouden ikuisuus-
kysymyksiin. Sen sijaan tässä ar-
vioitavan *Johtamisopit Suomes-
sa* -teoksen kirjoittaja – London

School of Economicsin tohtori –
Hannele Seeck pureutuu hyvän
johtajuuden luonteeseen kierto-
teitse tarjoamalla lukijalle kat-
tavan esityksen keskeisimmistä
johtamisen paradigmoista.

Johtamisopit Suomessa -teok-
sen tavoitteena on kuvata johta-

Hannele Seeck
Johtamisopit Suomessa.
Taylorismista innovaatio-
teorioihin
Gaudeamus, 2008

misen keskeisimpien tieteellisten
oppien historiallista kehitystä ja